

Vajdasági magyar eseménynaptár 1988-1997*

A vajdasági magyarságnak nyolc évtizedes kisebbségi helyzete minimális önszerveződésre adott lehetőséget. Csak nagyon ritkán, az állampolitikai keretek fellazulásának pillanataiban csillant fel néha a remény, hogy a sorsát alakító politika cselekvő részese lehet, s nemzeti közösségként valósíthatja meg önmagát.

Ilyen pillanatnak tűnt a kelet-közép-európai átalakulás keretében az 1980-as évek végén Jugoszláviában megindult rendszerváltás folyamata. Mint ismeretes, e folyamat véres polgárháborúba torkolt, a vélt vagy valós, jogosan felszínre került vagy hatalmi csoportok által eszközként felhasznált nemzeti ellentétek szétfeszítették az országot, miközben a vajdasági magyarság helyzete ezen időszakban sem nyert hosszú távon megnyugtató megoldást. Bebizonyosodott: a nemzeti kisebbségek sorsa a nemzetállami elv dominanciája folytán továbbra sem az állampolgári jogegyenlőség elvei alapján alakul, hanem alapvetően az államközi viszonyok függvénye maradt.

A vajdasági magyarságpolitikai szubjektumként való önmeghatározási kísérletének történetéhez szolgál adalékkul az alábbi kronológia.

Vékás János

* Ez a munka a TLA Közép-Európa Intézet kisebbség)cutatási programja keretében készült.

1988

X. 6.

Újvidéken mintegy kétszázezer ember tüntetett a Vajdasági Kommunisták Szövetsége Tartományi Bizottsága, majd a vajdasági képviselőház épülete előtt a vajdasági politikai vezetés ellen, mert az ellenszegült a tartomány autonómiájának megszüntetését célzó szerbiai alkotmánymódosítási javaslatnak. A VKSZ TB rendkívüli ülésén lemondott a tartományi pártelnökség. A tüntetések során negyven tüntető és öt rendőr sérült meg.

XI. 18.

Lemondott a Koszovói Kommunista Szövetség Elnökségének hét tagja, habár albánok tízezrei tüntettek mellettük.

XI. 26.

Jugoszlávia képviselőháza módosította az 1974-es alkotmányt, különválasztva a párt- és állami tisztségeket, és utat nyitva a piacgazdaságnak

1989

I. 24

Koszovó tartományban nagyméretű zavargások kezdődtek, amelyek eltartottak egészen februárig. Az albán lakosság követelte, hogy hirdessék ki a koszovói köztársaságot. Ennek nyomán február 27-én Jugoszlávia Elnöksége rendkívüli állapotot vezetett be Koszovóban.

III. 16.

Ante Marković szakértői kormányt alakított, amely radikális gazdasági reformprogram mellett kötelezte el magát.

III. 28.

Szerbia képviselőháza elfogadta a köztársaság új alkotmányát, amely megszüntette a tartományok autonómiáját.

VI. 28.

Slobodan Milošević, Szerbia elnöke a rigómezei ütközet hatszázadik évfordulójára az ütközet színhelyére (Gazimestan) érkezett, és nagygyűlést tartott mintegy egymillió szerb részvételével, amelyen jelezte Szerbia politikai vezetésének eltökéltségét, hogy helyreállítja a „szerb egységet, és ezzel voltaképpen arra utalt, hogy meg fogja vonni a tartományok önálló államiségét, és egységes, központosított államhatalmú köztársaságban fogja őket egyesíteni.

XII. 7.

A Vajdasági Íróegyesület Csorba Béla javaslatára vitaestet szervezett az újvidéki Bölcsészettudományi Karon a készülő oktatási törvényekről és a magyar tanszék javaslatairól. Az esten Vékás János kifejtette azt a nézetét, hogy a kisebbségi érdekeket érintő kérdések megoldását jelentősen megkönnyítené egy kisebbségi érdekszervezet létrehozása.

XII. 13.

Ágoston András kezdeményezésére aláírásgyűjtés kezdődött, amelynek keretében 18 ezer személy követelte a kisebbségi jogok érvényesítését a készülő oktatási törvényben.

XII. 18.

Tizenegy vajdasági magyar értelmiségi (Ágoston András, dr. Hódi Sándor, Siflis Zoltán, Dudás Károly, Kovács Frigyes, dr. Korhecz Tamás, Szekeres László, Tóth János, Boldizsár János, Beszédes István, Vékás János) kezdeményezte a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége (VMDK) létrehozását.

1990

III. 31.

Doroszlón megtartották a VMDK alakuló közgyűlését. Elfogadták programját és alapszabályát. Elnöknek Ágoston Andrást, alelnöknek dr. Hódi Sándort és Vékás Jánost választották meg.

IV. 19.

Ágoston Andrása VMDK Tanácsa nevében levelet intézett a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémiához és a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémiához, amelyben kezdeményezi az 1944 végén és 1945 elején elkövetett magyarellenes atrocitások tudományos kivizsgálását.

IV. 25.

Az újvidéki magyar tanszék a *Magyar Szóban* közzétette az új szerbiai oktatási törvénnyel kapcsolatos álláspontját, amelyben rámutat a törvény hiányosságaira, és egyes szakaszait alkotmányellenesnek minősíti.

V. 9.

Megjelent a *Napló* című hetilap első száma.

V. 10.

Szerbia Képviselőháza Társadalmi-politikai Tanácsának Társadalmi-politikai Rendszer-, Igazság- és Közigazgatásügyi Bizottsága elfogadta. A szerbhorvát nyelv és a nemzetiségek nyelve hivatalos és nyilvános használatáról szóló törvény tervezetét.

VI 24.

Újvidéken megalakult a Jugoszláviai Magyar Művelődési Társaság (JMMT).

IX. 15.

Megjelent a *VMDK Hírmondó* első száma.

IX. 28.

Zoran Sokolović, Szerbia képviselőházának elnöke december 9.-re kiírta a köztársasági parlamenti és elnökválasztásokat.

IX 29.

A VMDK Adán megtartott I. kongresszusa elfogadta a szervezet programját.

Október

Miután a Vajdasági Szakszervezeti Szövetség megvonta tőle az anyagi támogatást, megszűnt a *Dolgozók*. Helyette megjelent a *Családi Kör*, a Soros Alapítvány támogatásával.

X 10.

A *7 Nap* újságírói sztrájkot jelentettek be, mert Savović Margitot nevezték ki a lap főszerkesztőjének.

XI. 4.

A VMDK Tanácsa elfogadta a személyi elvű kisebbségi önkormányzat létrehozatalára vonatkozó kezdeményezés alapelveit, amelyek a szervezet későbbi autonómiakoncepciójának alapját képezték.

XI. 11.

A VMDK rendkívüli kongresszusán határozatokat fogadott el a köztársasági parlamenti választásokkal kapcsolatban, amelyben többek között leszögezte, hogy „a VMDK minden választási egységben, ahol ez lehetséges, saját jelöltet állít”.

XII. 9.

Szerbiában lezajlott a köztársasági parlamenti választások első fordulója. A VMDK 32 választási körzetben állított jelöltet, közülük öten már az első fordulóban megkapták a leadott szavazatok abszolút többségét, tehát bekerültek a parlamentbe (Ágoston András, dr. Körmendi Ferenc és dr. Nagy Sándor, valamint Kasza József és Szecsei Mihály a reformkoalíció támogatásával). Ezenkívül még heten kerültek az 1990. december 23-i, második fordulóba, közülük még hárman szereztek képviselői mandátumot (dr. Varga Zoltán, Csubela Ferenc, dr. Páll Sándor). A VMDK tehát a választásokon összesen nyolc mandátumhoz jutott a 250 tagú köztársasági parlamentben, jelöltjei összesen 132 ezer szavazatot kaptak. A magyar nemzetiségű jelöltek közül még dr. Kovács Oszkár és Kertész Mihály, a Szerbiai Szocialista Párt (SZSZP), valamint dr. Várady Tibor (UJDI) jutott be a parlamentbe.

1991

I. 24.

Hans Peter Furrer, az Európa Tanács Politikai Osztályának igazgatója Strasbourg-ban fogadta Ágoston Andrást és dr. Hódi Sándort.

I. 30.

Az SZSZP szabadkai vezetősége bővített ülést tartott, amelyen megvitatták a VMDK és a Vajdasági Horvátok Demokratikus Szövetsége (VHDSZ) elleni fellépés stratégiáját.

II. 22.

Szabadkán egy időzített robbanószerkezet súlyosan megrongálta a Szent Teréz székesegyházat. Ezzel egy időben fenyegető falfeliratok jelentek meg a városban.

Március

A 7 Nap dolgozói sztrájkot hirdettek Vlaovics József főszerkesztővé való kinevezése miatt.

III. 21.

Megjelent a *Pannon Hírlap* első száma.

III. 28.

Szerbia képviselőháza a tájékoztatásitörvény-javaslatot tárgyalva tíz ellenszavazattal és kilenc képviselő tartózkodásával elvetette dr. Körmendi Ferenc módosító javaslatát, vagyis hogy a törvény rendezze a nemzeti kisebbségek anyanyelvi tájékoztatásra való jogának kérdését.

IV. 1.

Jugoszláviában megkezdődött a népszámlálás. A szövetségi köztársaság 10 394 ()26 lakosából 344 147 vallotta magát magyarnak (a Vajdaságban 339 491, Közép-Szerbiában 4309; Koszovóban 142; Crna Gorában 205). A Vajdaságban a magyarként nyilatkozók száma az 1981. évi 88,48 százalékát tette ki, arányuk a tartomány lakosságában pedig 18,94-ről 16,94 százalékra csökkent.

IV 21.

Szabadkán több mint háromezer résztvevővel megtartották a VMDK II. kongresszusát, amely elfogadta *A vajdasági magyarság a rendszerváltásban* című memorandumot, és kezdeményezte a Közép-etiropai Népcsoportok Fórumának megalakítását.

V. 12.

Megalakult a Vajdasági Magyarok Ifjúsági Szervezete (VMISZ).

V. 30.

A magyar tanszék megfogalmazta szakmai észrevételeit a készülő szerbiai általános és középiskolai törvénytervezettel kapcsolatban, és kérte dr. Dimitrije Dimitrijević oktatásügyi minisztert, hogy fogadja a tanszék küldöttségét.

VI. 18.

A Vajdaság képviselőháza elfogadta a Vajdaság státútumát, miután Szerbia alkotmánya értelmében a szerbiai képviselőház előzőleg jóváhagyta a dokumentum javaslatát. (1991. V. 25.)

VII. 6.

A VMDK Elnöksége a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság (JSZSZK) Elnökségéhez és a Jugoszláv Néphadsereg (JNH) Vezérkarához intézett levelében kérte „a JNH kötelékeibe besorozott magyarok ideiglenes leszerelését mindaddig, amíg az ország hadserege nem tér vissza az alkotmányos keretekben meghatározott tevékenységhez”.

VII. 20.

A VMDK Elnöksége elfogadta a vajdasági magyar oktatási hálózat modelljavaslatát.

VII. 23.

Szerbia képviselőháza elfogadta a hivatalos nyelvhasználatról szóló törvényt, amely a közigazgatási és bírósági eljárásban a nemzeti kisebbségek nyelvének használatát az első fokú eljárás területére korlátozza, ugyanakkor fordítási kötelezettséget ír elő, és előnyben részesíti a szerb nyelvet, ha a felek nem tudnak megegyezni az eljárás nyelvében.

VII. 30.

Az újvidéki laktanya öt szállító járműve és közel ötszáz katonája felszámolta Zsablya környékén a Milan Paroški vezette Néppárt fegyveres önkénteseinek Tisza melletti táborát.

VIII. 1.

Szabadka főterén nagygyűlést tartottak *Szabadka a békéért* címmel, amelyről békefelhívást intéztek a szövetségi és a köztársasági képviselőházhoz, a JSZSZK Elnökségéhez és az államelnökökhöz.

VIII. 29.

Temerin piacterén több száz helybeli magyar és szerb édesanya, aggódó feleség és nővér gyűlt össze, hogy tiltakozzon az esztelen polgárháború ellen. Gyülekezésüket militáns hangú erőfitogtató csoport-élén a Szerbiai Szocialista Párt és a Harcoszövetség néhány helyi vezetője zavarta meg.

IX. 8.

A VMDK Elnöksége levélben kérte a JSZSZK Elnökségét, hogy mentsék fel a vajdasági magyarokat a mozgósítás kötelezettsége alól.

IX. 12.

Ágoston Andrása VMDK Elnöksége nevében levélben kérte lord Carringtonot, tegye lehetővé, hogy Hágában a VMDK is kifejtse a jugoszláviai helyzettel kapcsolatos véleményét.

X. 2.

Dr. Körmendi Ferenc Hágában megismertette a Jugoszlávia-értekezlet két alelnökével a VMDK álláspontját a vajdasági magyarok helyzetével kapcsolatban.

XI. 5.

Béketüntetés Zentán.

XI. 6.

Béketüntetés Adán.

XI. 26.

Milan Paroški és Dragoslav Petrović, a Néppárt képviselői határozati javaslatot adtak be Szerbia képviselőházának a szerbek jogainak védelme érdekében azokban a községekben, amelyekben a nemzeti kisebbségek képezik a lakosság többségét. A parlament 1991. december 20-án elvetette a kezdeményezést, bár 23 szélsőséges nacionalista mellette szavazott.

1992

I. 4.

Ágoston András a VMDK Elnökségének nevében levelet intézett Butrosz Butrosz-Galihoz, az ENSZ főtitkárához és Cyrus Vance-hez, az ENSZ nagykövetéhez, azt kérve, hogy az ENSZ béketerve kötelezze Szerbiát a mozgósítás elöl elmenekült magyarok visszahívására és bánatatlanságuk szavatolására.

I. 26.

Vojislav Šešelj, a Szerb Radikális Párt (SZRP) elnöke a vajdasági Csókán tartott uszító beszédében vérfürdővel fenyegette meg a magyarokat, s megtiltotta az erőszakos sorozások elöl menekült 20-25 ezer magyarnak a hazatérést.

II. 7.

A rendőrség őrizetbe vette Csorba Bélát, a VMDK alelnökét, aki nem volt hajlandó eleget tenni a behívóparancsnak.

II. 11.

Törökkanizsán kézigránát robbant Tóth Károly, a VMDK helybeli szervezete alelnökének udvarán.

III. 13.

Ágoston András, a VMDK elnöke írásban fordult a szerb parlamenthez, javasolva, hogy a törvényhozás sürgős eljárással hozzon határozatot a külföldre menekült polgárok visszahívásáról s büntetlenségük szavatolásáról, de az 1992. március 19-én elutasította a kezdeményezést.

III. 31.

A szerbiai képviselőház oktatásügyi bizottsága a készülő új oktatási törvények megvitatása során arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jövőben a középiskolai oktatás szerb nyelven folyjon, és csak kivételesen, a kormány külön jóváhagyásával kérhető a nemzetiségi nyelvek használata a program bizonyos részeire, illetve egészére vonatkozóan.

IV. 1.

Vojislav Šešelj a belgrádi parlamentben kijelentette, hogy a vajdasági horvátokat teherautókra kell rakni és deportálni Horvátországba. A megdöbbentő kijelentéstől sem a kormánypárt, sem az ellenzék képviselői, sem pedig a parlament elnöke nem határolta el magát.

IV 8.

A VMDK moravicai tagozata Csubela Ferenc vezetésével nagygyűlést szervezett, amelynek mintegy 1500 résztvevője támogatásáról biztosította azt a 83 moravicai magyar tartalékost, aki 1992. április 6-án megtagadta a bevonulást.

IV. 14.

Ágoston András javaslattal fordult Slobodan Milošević szerbiai államelnökhöz, hogy kezdeményezzen beszélgetést az illetékes hatalmi szervek és a VMDK képviselői között a vajdasági magyarsághelyzetének megvitatása céljából.

IV. 15.

Szabadkán a szerb szabadcsapatok erőfitogtatással próbálták megfélemlíteni a magyar lakosságot. Fegyverrel fenyegetőztek, és kitelepítést helyeztek kilátásba. Újságírókkal közölték, hogy a forgatókönyv szerint Bosznia után Koszovó, majd a Vajdaság van soron.

IV. 24.

A VMDK küldöttsége, Ágoston András, Hódi Sándor, Vékás János és Páll Sándor Slobodan Milošević szerbiai államelnökkel a vajdasági magyarok és más kisebbségek helyzetéről tárgyalt. Megállapodtak abban, hogy rövidesen közös munkacsoport vizsgálja ki a legégetőbb kérdéseket.

IV 25.

Kanizsán megtartotta éves közgyűlését a VMDK. A zárt ülésen elfogadtak egy autonómiatervezetet, amely területi autonómiát, helyi önkormányzatokat és személyes autonómiát tartalmaz a magyar kisebbség számára a Vajdaságban.

IV 27.

A JSZSZK Képviselőházának Szövetségi Tanácsa kihirdette a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság (JSZK) alkotmányát. A választásokat 1992. május 31.-re tűzték ki.

V. 9.

A VMDK Tanácsa közleményben szólította fel a vajdasági magyarságot, hogy „álljon ellen az esztelen háborúnak, tagadja meg a törvénytelen mozgósításban való részvételt”.

V. 11.

Oromhegyesen több száz ember gyűlt össze, tiltakozásul az erőszakos mozgósítás ellen. Ugyanakkor Kanizsáról vagy félszáz fiatalot erőszakkal elvittek, a tiltakozó hozzátartozókat pedig fegyverrel megfenyegették.

V. 20.

A szerbiai törvényhozás hosszú és szélsőséges véleményektől sem mentes vita után az oktatási törvénynek a kormány által javasolt enyhébb változatát fogadta el. Eszerint továbbra is lehet majd nemzetiségi nyelven középiskolában oktatni.

V. 30.

Veprődön (Krušćić) rálöttek a VMDK helyi tagozata elnökének, Micskó Andrásnak a házára.

V. 31.

Szövetségi, tartományi és helyhatósági választásokat tartottak Szerbiában. A VMDK az ellenzék bojkottja ellenére a részvétel mellett döntött (a kanizsai körzeti szervezet kivételével). A szövetségi választásokon a VMDK öt választási körzetben indított jelöltet. A listás választáson a VMDK 106 831 szavazatot kapott (a leadott szavazatok 2,79 százaléka), ami nem volt elegendő a mandátumszerzéshez. Egyéni választókerületben a VMDK két jelöltje (Csorba Béla és dr. Sepsey Csaba) győzött.

VI. 6.

Szerbia Menekültügyi Főbiztossága a kormányülésén kapott megbízás alapján határozatot hozott a Boszniából és Horvátországból érkezett menekültek területi elosztásáról, amelynek értelmében a magyar többségű községekbe a következő számú menekültet kellett elhelyezni: Topolya 3398, Kishegyes 1745, Ada 2905, Csóka 2515, Kanizsa 2491, Zenta 2838, Becse 2870. Miután erről a VMDK Tanácsa értesült, 1992. augusztus 28.-i ülésén a végzést a terület etnikai arányai erőszakos megváltoztatására irányuló törekvésnek minősítette.

VII. 10.

A Forum LKNYV Igazgatótanácsa leszögezte: a Forum kiadóházat csőd fenyegeti, és ha az alapító nem tesz eleget kötelezettségének, kérdésessé válik a fontos nemzetiségi intézmény működése.

VII. 11.

Szenttamáson 67 vajdasági magyar művelődési egyesület és intézmény képviselőinek jelenlétében megalakult a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség.

VII. 20.

A VMDK képviselőcsoportja a vajdasági képviselőházban nem fogadta el a számára felkínált harmadik képviselőházi alelnöki helyet.

VII. 30.

Milan Panić Budapesten tárgyalt Antall József miniszterelnökkel. A megbeszélésen részt vett dr. Várady Tibor is. A kiadott közlemény szerint „a magyar fél a tárgyalásokon sikraszállt a VMDK-val való érdemi tárgyalásokért.

VIII. 4.

Szerbia képviselőháza elfogadta az egyetemekről szóló törvényt. Ennek tizedik szakasza kimondta, hogy az egyetemeken és karokon a tanítás szerb nyelven folyik, a nemzeti kisebbségek nyelvén, illetve a világnyelvek valamelyikén pedig csak akkor, ha ezt a kormány jóváhagyja.

VIII. 21.

Dobrica Ćosić, a JSZK elnöke a londoni Jugoszlávia-értekezleten való részvétel előkészületei keretében Belgrádban konzultatív megbeszélést tartott a tudományos élet képviselőivel. A megbeszélésen dr. Momir Stojković, a Politikai Tudományok Karának tanára kifejtette: a szerbiai nemzeti kisebbségek jogaival kapcsolatban a legtöbb, amit el lehet fogadni, a kulturális és személyes autonómia, mert a területi autonómia a JSZK szétesését jelentené.

VIII. 26.

Megkezdődött a londoni Jugoszlávia-értekezlet, amelyen a jugoszláv küldöttség tagjaként részt vett dr. Várady Tibor szövetségi igazságügyminiszter is. Az elnöklő Lord Carrington meghívására jelen volt Ágoston András, a VMDK elnöke, valamint Bela Tonković elnök vezetésével a VHDSZ háromtagú küldöttsége is.

VIII. 29.

A szerémségi Herkócán a falubeli szerbek tiltakozó gyűlésen követelték a helybéli horvát és magyar lakosság elűzésének megszervezése miatt letartóztatott két személy szabadon bocsátását. Az eseményekért Bela Tonkovićot és Ágoston Andrást tették felelőssé.

IX. 25.

A *Magyar Szó* szerkesztőbizottsága a Forum kiadóház válságos helyzete miatt követelte Maróti Mikós vezérigazgató felelőségének megállapítását, a kiadóház átszervezését és azt, hogy a szerb állam fedezze a kiadóház bankkölcsönök miatti veszteségét.

X. 17.

Adán megtartotta alakuló közgyűlését a Vox Humana Emberbaráti Szolgálat.

XI. 11.

A VMDK képviselői Újvidéken találkoztak Geert Ahrensszel, a Jugoszlávia-értekezlet kisebbségi munkacsoportjának tagjával. A vajdasági magyarság problémáinak ismertetése nyomán Ahrens kijelentette, hogy azokat a Carrington-dokumentum keretében kell megoldani. Ugyanaznap a VMDK képviselői találkoztak az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága belgrádi képviselőivel, akik közölték, hogy az ENSZ-pénzekből építendő menekültszállások elhelyezését hat vajdasági helységben tervezik (Szabadka, Kanizsa, Zenta, Topolya, Beocsin és Kovin). A VMDK képviselői tiltakoztak az ellen, hogy magyar többségű községekben létesítsenek menekültszállásokat.

XI. 12.

Ágoston András levélben hívta fel Anna Maria Demmernek, az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága európai igazgatójának a figyelmét arra, hogy a menekültszállások magyar többségű területeken ENSZ-pénzekből való felépítése ellentétben áll a világszervezet azon álláspontjával, amely ellenzi a nemzetiségek lakta területek etnikai arányainak erőszakos megváltoztatását.

XII. 20.

Parlamenti és helyhatósági választásokat tartottak Szerbiában, amelyeken a VMDK a szövetségi parlamentben három, a szerbiaiban kilenc (a zrenjanini körzetben 104 570 szavazattal hét, az újvidéki körzetben pedig 36 255 szavazattal két), a vajdaságiban pedig 17 képviselői helyet szerzett.

1993

I. 1.

A szerbiai felsőoktatási törvény keretében a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete elvesztette önálló jogi státusát az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karán belül, és ismét annak tanszékévé vált.

I. 13.

Szerbia kormánya határozatot hozott a főiskolák területi elosztásáról és struktúrájáról, amely 58 főiskola működését érinti a köztársaság területén. A kormány a határozat hatályba lépésétől átvette az alapítói jogokat a községek, városok vagy tartományok által alapított főiskolák felett.

I. 16.

Adán tanácskozást tartottak a VMDK parlamenti és helyhatósági képviselői, amelyen megvitatták és elfogadták A *VMDK képviselőinek és tanácsnokainak szerepe és működése* című, 1993. január 9-én meghozott elnökségi állásfoglalást.

II. 10.

A Vajdaságban Savović Margitot nevezték ki tartományi kisebbségi titkárnak.

II. 12.

A hatóságok letartóztatták, illetve katonai bíróság elé idézték Barta Tibort és Pozsár Tibort, a VMDK Csóka községi önkormányzati tanácsnokait, így akadályozva meg a község ellenzéki többségű képviselő-testületének megalakulását. A történekről a VMDK Elnöksége másnap tájékoztatta a genfi emberjogi konferencia résztvevőit. (1993. május 7.)

III. 10.

Szerbia képviselőháza kihirdette a Szerb Köztársaság alkotmányának végrehajtásáról szóló alkotmánytörvény kiegészítését és módosítását, amely hatályon kívül helyezte a tartományok által meghozott törvényeket.

Savović Margit, a tartományból szövetségi kisebbségi miniszterrel előlépett szocialista politikus kijelentette, hogy a JSZK-ban a nemzetiségi jogok magasan az európai mércék felett vannak, például Észak-Bácskában nem a magyarok, hanem a szerbek vannak veszélyben.

III. 11.

Az EBEÉ megfigyelőket telepített a Vajdaságba, Koszovóba és Sandžakba.

III. 14.

A Magyar Szó helyett röplap jelent meg, amelyben a szerkesztőség értesíti olvasóit, hogy „A hatalomnak sikerült megszüntetnie a Magyar Szót. Elérte célját.” A lap négy napi szünet után jelent meg újra.

IV. 5.

Antall József miniszterelnök fogadta a VMDK küldöttségét.

IV. 9.

Szabadkán húsvét előtt plakátok jelentek meg az utcákon, amelyeken egy magát Szerb Sólýmoknak nevező ismeretlen katonai szervezet harcosokat kíván toboroznia VMDK és a vajdasági horvátok ellen.

IV. 16.

Siniša Vučinić csetnikvezér Szabadkán a magyarok ellen uszított, hangoztatva, hogy Észak-Bácskába mielőbb szerbeket kell telepíteni, mert a szerbek sehol sem lehetnek kisebbségben.

VI. 26.

A Szerb Radikális Párt és a Szerb Royalista Mozgalom nagygyűlést tartott Szabadkán. Vojislav Šešelj és Siniša Vučinić, a szervezet vezetői élesen bírálták a VMDK-t, illetve a VHDSZ-t, és kijelentették, hogy a „radikálisok nem fogják megengedni, hogy a szeparatista VMDK-VHDSZ koalíciónak sikerüljön zavargásokat kelteni Észak-Bácskában, hogy ezzel kiprovoálják a vajdasági probléma internacionalizálását”.

VI. 28.

Pozsgay Imre és Bíró Zoltán, a Nemzeti Demokrata Szövetség társelnökei Belgrádban tárgyaltak Borisav Jovićyal, a Szerbiai Szocialista Párt elnökével, a jugoszláv parlament küldöttségével, Savović Margit kisebbségügyi miniszterrel, valamint Slobodan Milošević szerb elnökkel. A politikusok tárgyalásokat folytattak Újvidéken vajdasági magyar értelmiségiekkel is.

VII. 21.

Rövid vajdasági látogatása során Vitalij Csurkin orosz különkiküldött találkozott Ágoston Andrással és Vékás Jánossal. Csurkin a VMDK törekvéseiről szólva megjegyezte, hogy azok remélhetőleg eredménnyel járnak, mivel Milošević elnök személyesen is megígérte, hogy a kisebbségi kérdést dialógus útján rendezik.

VIII. 6.

Megjelent a *7 Nap* utolsó száma. Az állami támogatás megvonása miatt megszűnt lap szerkesztősége *Új Hét Nap* címmel magánlapot indított.

X. 1.

A Magyar Szó csak hetente kétszer jelent meg 1994 áprilisáig.

X. 2.

Újvidéken megalakulta Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete (VMPE). Elnökévé Nagy Margitot választották

X. 19.

Mihalj Kertes, a szerbiai kormány tárca nélküli minisztere kijelentette, csak viccelt, amikor a szerbiai képviselőház ülésén azt mondta, hogy lehallgattatta Ágoston Andrásnak és a VMDK más vezetőinek a telefonbeszélgetéseit.

X. 20.

Slobodan Milošević szerbiai köztársasági elnök feloszlatta a köztársasági parlamentet. Döntését azzal indokolta, hogy megbénult a döntéshozatali mechanizmus.

XII. 19.

Szerbiában lezajlott a rendkívüli köztársasági parlamenti választások első fordulója. A kilenc választókerületben összesen 84 párt, polgári csoport vagy koalíció 5163 képviselőjelöltet indított 216 választási listán. (1994. január 8.) A VMDK két vajdasági választási körzetben indult, a zrenjaniniban 85 994 szavazattal öt képviselőt juttatott be a képviselőházba (Ágoston András, Kasza József, dr. Körmendi Ferenc, dr. Páll Sándor és Szecei Mihály), míg az újvidéki választási egységben 26 462 szavazattal nem jutott mandátumhoz.

1994

I. 6.

A Vajdasági Képviselőház Tájékoztató Bizottsága elfogadta a Forum átszervezéséről szóló javaslatot, amelynek értelmében a kiadóház holding vállalattá alakulna, és lehetővé válna vagyona 49 százalékának privatizálása. Ágoston András levélben kérte Slobodan Milošević köztársasági elnököt, hasson oda, hogy a vajdasági képviselőházban vegyék le napirendről a Forum átszervezését, és Szerbia kormánya kezdjen megbeszéléseket a VMDK-val az intézmény jövőjéről.

I. 15.

A VMDK Elnöksége arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szerbiai képviselőházban parlamenti képviselői nem csatlakoznak sem az SZSZP-hez, sem pedig a szerb ellenzékhez.

I. 25.

Slobodan Milošević fogadta Ágoston András, és felkérte, legyen jelen a Jugoszláviába látogató Jeszenszky Géza magyar külügyminiszterrel folytatandó megbeszélésen, amit Ágoston elfogadott.

I. 27.

Jeszenszky Géza magyar külügyminiszter kétnapos látogatásra Belgrádba érkezett. *A Magyar Szó* aznapi számában megjelent interjújában kijelentette: „A jugoszláv vezetés előtt jól ismert, hogy a magyar kormány -a demokrácia és az önkormányzat elveiből kiindulva- támogatja a VMDK autonómiakoncepcióját, nem tartja azonban feladatának, hogy erről a jugoszláv kormánnyal tárgyaljon a vajdasági magyarok s a legutóbbi választásokon az autonómiaprogrammal újból nagyarányú támogatottságot kapott VMDK helyett, mintegy a magyarok feje felett.”

II. 12.

Szabadkán egy 12-15 tagú banda betört a Népkörbe, ahol magyarellenes fenyegetéseket üvöltözve verekedést provokált.

II. 13.

Miután dr. Hódi Sándor többszöri felszólítás után sem volt hajlandó beszámolnia VMDK pénzügyeiről, és bejelentette, hogy kockázatos volna miatt nem tudja többé vállalnia VMDK kiegészítő pénzellátásának megszervezését és lebonyolítását, a VMDK Elnöksége felmentette az általa önként vállalt feladat alól, és megkérte a VMDK Ellenőrző Bizottságát, készítsen jelentést az ügyről.

II. 22.

Az újvidéki Forum Könyvkiadó szerzői összeültek, hogy véleményt mondjanak a VMDK művelődési bizottsága által meghirdetett pályázatról, és közös álláspontot alakítsanak ki azzal kapcsolatban, hogy a kiadó saját javaslatát is felterjeszthesse a Határon Túli Magyar Könyvkiadás Támogatására Létrejött Alap Vajdasági Alkuratóriumának megalakításával kapcsolatban.

II. 24.

Tótfaluban megkezdődött a vajdasági magyar értelmiségi kerekasztaltalálkozó első szakasza. A kétnapos összejevetel végén dr. Bányai János kifejtette: e tanácskozásnak nem lehet közös nevezője, de nem is ez volt a szándék.

II. 27.

A VMDK Művelődési Bizottsága által összehívott ülésen a könyvkiadásban érdekelt szervezetek és intézmények létrehozták a Határon Túli Magyar Könyvkiadás Támogatására Létrejött Alap Vajdasági Alkuratóriumát.

III. 5.

A VMDK Tanácsa úgy döntött, hogy nem vállal részt a szerbiai kormány megalakításában, „mivel a nagy demokratikus pártok egyike sem fogadta el a kormányban való részvételt”.

III. 12.

Jeszenszky Géza, a Magyar Köztársaság külügyminisztere kétnapos vajdasági látogatása első napján Adán tárgyalt a VMDK vezetőivel. Konkrét kérésre sem járult hozzá ahhoz, hogy a dr. Hódi Sándorral kapcsolatos pénzügyi kérdések tisztázódjanak.

III. 20.

Moravicán újra felállították Kossuth Lajos mellszobrát.

III. 26.

A Népszabadságban Bálint Antal a VMDK-n belüli viszonyokkal kapcsolatban kijelentette: „Véleményem szerint egy erős baloldali szárny alakult ki a csúcsovezetésben, amely a legutóbbi időben szembekerült a szervezet keresztény-nemzeti szárnyával.”

III. 27.

Zentán megkezdődött a VMDK első tisztújító közgyűlése. A küldöttek módosították az alapszabályt, elfogadták *A VMDK külpolitikai tevékenysége és a Hogyan tovább az autonómia felé* című dokumentumokat, valamint *A községi képviselők és helyi közösségi tanácsstagok magatartási kódexét*. Az alapszabály-módosítás keretében a küldöttek nagy szótöbbséggel elutasították a platformok alapszabályba iktatására vonatkozó kezdeményezést. Dr. Hódi Sándor a közgyűlés előtt sem volt hajlandó elszámolnia VMDK nevében vagy arra hivatkozva bonyolított pénzügyleteivel. A közgyűlés 136 szavazattal ismét Ágoston Andrászt választotta meg a szervezet elnökének. Az ellenjelölt Csubela Ferenc 66 szavazatot kapott. Alelnök dr. Páll Sándor és az újraválasztott Vékás János lett.

IV. 8.

Megtartotta első ülését a Határontúli Magyar Könyvkiadás Támogatására Létrehozott Alap Vajdasági Alkuratóriuma. Az ülésről másnap kiadott közleményben „örömmel konstataálta, hogy a pályázat a vártnál is nagyobb visszhangot keltett: összesen 51 pályázatot juttattak el elbírálásra”. A VMDK Művelődési Bizottságának szervezésében létrehozott alkuratórium sajnálattal állapította meg, hogy a Forum Könyvkiadó nem vett részt a pályázaton.

IV. 19.

Pavel Domonji tartományi kisebbségügyi titkár Szabadkán tárgyalt dr. Szöllőssy Vágó Lászlóval, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség főtitkárával (VMMSZ). A megbeszélés után Szöllőssy kijelentette: a VMMSZ Elnöksége hamarosan megvitatja, mi az, aminek a finanszírozásában az állam részvétele leginkább fontos lenne.

V. 12.

Zentán, a Városházán megalakult a Magyarok Világszövetségének Jugoszláviai Országos Tanácsa. Elnöknek a világszövetség elnökségi tagját dr. Hódi Sándort választották meg.

V 30.

Topolyán megalakult a Polgári Demokratikus Tömörülésnek (PDT) elnevezett szervezet 11 tagú alakuló bizottsága.

VI. 1.

Szabadka központjában hajnalban robbanás történt, amely megrongálta a ferences rendiek Jovan Nenad cár téri templomának ajtaját.

VI. 12.

A Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) megalakításának szabadkai kezdeményezői (Kasza József, dr. Korhecz Tamás, dr. Józsa László és dr. Varga Zoltán) találkozót tartottak Újvidéken a helyi értelmiségiek csoportjával, amelyen Major Nándor kijelentette: „Az értelmiség kívül maradását tiszteletben kell tartan.”

VI. 18.

Zentán, a városháza dísztermében megtartotta alakuló közgyűlését a VMSZ. Elnöke Csubela Ferenc lett; az alelnökök: Tóth Horti Gábor, Szecsei Mihály, Bálint Antal és Egeresi Sándor.

VIII. 4.

Szabadkán megjelent a *Szabad Hét Nap* első száma.

VIII. 10.

A VMSZ Elnöksége levélben szólította fel a vajdasági magyar intézményeket a csatlakozásra, ennek fejében közös cselekvési programot, nemzetközi érdekképviseletet és magyarországi anyagi támogatást ígért.

Tabajdi Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára a *Magyar Hírlap*nak adott nyilatkozatában kijelentette: „Ha a vajdasági magyar szervezetek nem tudnak megegyezésre jutni, nem látok lehetőséget a magyarországi támogatás kiutalására.”

IX. 23.

A VMSZ küldöttsége bemutatkozó látogatást tett Belgrádban, az SZSZP Főbizottságában, amelyet követően „a VMSZ elnöke meglehetősen nyugtázta, hogy a rendkívül toleráns légkörben folyó beszélgetés során a hatalmon lévő párt képviselőt kiemelték a béke fontosságát, és szorgalmazták a tolerancia kialakulásának szükségességét, amely rendkívül fontos a kisebbségi kérdés rendezésében is”.

X. 10.

A Határontúli Magyarok Hivatala Budapesten külön-külön tárgyalta a VMDK és a VMSZ küldöttségével. A tárgyalásokat követő sajtóértekezleten Csubela Ferenc, a VMSZ elnöke kijelentette: „11 vajdasági magyarok első érdekszervezete teljesen szétforgácsolódott, de újjáéledhet, és a VMSZ-szel közösen állhat ki a kisebbségi jogokért azután, hogy Ágoston és szűkebb köre lemond.”

X. 19.

A határon túli magyarság kulturális támogatási rendszerének korszerűsítésére létrehozott munkabizottság Budapesten megtartott ülésén „dr. Bosnyák István, a JMMT elnöke tolmácsolta a társaság intézőbizottságának vonatkozó javaslatait. Ezek szerint (...) sem az alkuratóriumban, sem szakági bizottságaiban ne kapjanak megbízatást a VMDK és VMSZ legexponáltabb, jórészt hitelüket vesztett vezetőségi tagjai.

X. 20.

Pavel Domonji tartományi kisebbségügyi titkára VMSZ szabadkai székházába látogatott. A megbeszélést követő sajtótájékoztatón „rendkívül hasznosnak ítélte meg a találkozót, s nagyon érdekesnek nevezte, hogy érdekvédelmi szervezatként a VMSZ többek között a vajdasági magyarság bizonyos gazdasági érdekeit is kifejezésre juttatja, ami a regionális együttműködés szempontjából is fontos.

X. 21.

Milutin Stojković, a vajdasági képviselőház elnöke kijelentette: „A vajdasági magyar kisebbség megértette, hogy ez az ő állama is, keretében érvényesítheti minden jogát, az állam védelmezi őt, érdekei nem kerültek veszélybe. Más szóval, a szocialisták győzelmével Magyarországon a vajdasági magyarok körében szerencsére egyre többen belátják, hogy sehol sem élhetnek olyan szépen, mint nálunk.

X. 30.

A VMDK Vajdaság-szerte megemlékezéseket szervezett az 1944 végén és 1945 elején meggyilkolt ártatlan magyarok emlékére. A központi megemlékezést Újvidéken tartották, a Petőfi Sándor Művelődési Egyesület nagytermében, majd a résztvevők a művelődési egyesülettől a Futaki úti temetőig vitték azt a száz kis és egy nagy keresztet, amelyeket ez alkalommal is elhelyeztek a katonatemetőben, a felszedett kereszt helyében. A hatóságok néhány nap múlva ismét felszedték a keresztet.

XI. 6.

A Jugoszláviai Magyar Művelődési Társaság szervezésében Újvidéken megalakult az Illyés Alapítvány Vajdasági Alkuratóriuma.

XI. 13.

A VMDK Tanácsa közleményben mondta ki, hogy az Illyés Alapítvány Vajdasági Alkuratóriumának megalakításakor mellőzték a demokratikus módszereket, és hogy a megalakulással kapcsolatos tevékenység nincs összhangban a kormányprogramnak azzal a részével, amely kimondja, hogy a magyar kormány támogatja a kisebbségi magyarság autonómiatörekvéseit.

Kasza József Szabadka Község Képviselő-testületének elnöke, a VMSZ Tanácsának tagja egyhónapos amerikai tanulmányútról visszatérve a *Magyar Szóban* kijelentette: „A beszélgetésekből egyértelműen kitűnt, hogy a vajdasági magyarság problémája sokadrendű a jugoszláv problémák rendezésében... négy éve tévhitben éltünk az autonómia megvalósításának lehetőségéről.”

XII. 2.

Budapesten, a Határon Túli Magyarok Hivatalában megtartott sajtótájékoztatón Vékás János egyhónapos amerikai és kanadai körútról beszámolva kijelentette: az USA Külügyminisztériumában közölték vele, hogy az amerikai kormány nem alkalmaz kettős mércét a volt Jugoszlávia térségében jelen levő etnikai problémák megítélésében.

XII. 15.

Ágoston András levélben kérte Slobodan Milošević szerbiai köztársasági elnököt, járuljon hozzá, hogy a Forum Kiadóház privatizációja úgy történjen, hogy az intézmény vagyona a vajdasági magyarság érdekeinek szolgálatában álljon.

XII. 20.

A vajdasági képviselőházban különvált a VMDK és a VMSZ-frakció.

XII. 28.

A topolyai községi képviselő-testület ülésén a VMSZ-es tanácsnokok az SZSZP tanácsnokaival közösen leváltották a VMDK-s községi vezetőséget.

I. 28.

A VMDK Elnöksége Csantavéren megtartott ülésén megvitatta a magyar iskolahálózat létrehozatalának terveit. A tervek megvalósítása során a következő hónapokban 151 kérdezőbiztos 126 településen, a vajdasági magyar családok 5 százalékában összesen 4473 kérdőívvel mérte fel a szülőknek és a pedagógusoknak az anyanyelvi oktatással kapcsolatos véleményét.

II. 26.

Újvidéken, a Futaki úti katolikus temetőben ismeretlen tettesek ledöntöttek mintegy ötven síremléket. A vandál cselekedetet a temetőbe virágot vivők fedezték fel vasárnap, a kora reggeli órákban. Azonnal jelentették a rendőrségen és a VMDK körzeti szervezetének, amely közleményben követelte az erélyes nyomozást. A tettesek nem kerültek elő.

III. 11.

Szabadkán megtartották a VMDK közgyűlését, amely elfogadta a szervezet módosított autonómiakonceptióját (*Kezdeményezés a Szerb Köztársaságban élő magyarság önkormányzatának létrehozására*), módosította alapszabályát, és kizárta a szervezetből azokat, akik csatlakoztak a VMSZ-hez.

III. 18.

Zentán megtartotta alakuló közgyűlését a Vajdasági Magyar Polgári Mozgalom (VMPPM). Elnökének Böröcz Józsefet választották meg.

IV. 5.

Becsén megtartották a VMDK ötéves évfordulója alkalmából rendezett ünnepséget, amelyen Ágoston András, a VMDK elnöke és Glatz Ferenc akadémikus mondott beszédet.

VI. 17.

A VMSZ közgyűlésén határozatot hozott párttá alakulásáról, módosította alapszabályát, és elfogadta programját, valamint a Magyar Kereszténydemokrata Tömörülés kezdeményezését, hogy a VMSZ platformjává váljon. 211 küldött részvételével megválasztotta 25 tagú tanácsát és az öttagú felügyelőbizottságot. Ugyanaznap a tanács elnöknek Csubela Ferencet, ügyvezető alelnöknek Egeresi Sándort, alelnököknek Szecsei Mihályt, Tóth Horti Gábort és Bálint Antalt, tagjaivá pedig Biacsi Antalt, dr. Hódi Sándort, Józsa Lászlót, Kasza Józsefet, Pál Károlyt és Varga F. Józsefet választotta.

VI. 30.

Zenta székhellyel bejegyezték a Vajdasági Magyar Polgári Mozgalmat.

IX. 11.

Belgrádban Mirko Marjanović kormányelnök megbízásából dr. Branislav Ivković és Andreja Milosavljević miniszterek fogadták a VMDK küldöttségét, és megvitatták a menekültek befogadása után előállt helyzetet.

IX. 29.

Budapesten a Határon Túli Magyarok Hivatala tanácskozást szervezett 11 vajdasági magyar „csúcstémával” a VMDK és a VMSZ közötti ellentétek elsimítása érdekében. A résztvevőket fogadta Horn Gyula miniszterelnök és Göncz Árpád államelnök is.

X. 17.

Belgrádi látogatása előtt Horn Gyula miniszterelnök Budapesten fogadta a VMDK és a VMSZ képviselőit. A VMDK képviselői kérték a miniszterelnököt, hogy a Slobodan Milošević-vel folytatott tárgyalások során kínálja fel a VMDK autonómiakonceptióját, míg a VMSZ képviselői ragaszkodtak ahhoz, hogy tárgyalási alapul csak a két szervezet által egyeztetett koncepció szolgálhat.

X. 18.

A VMDK megküldte autonómiakonceptióját a szerbiai képviselőház elnökének.

X. 19.

Ismeretlen tettesek kézigránátot dobtak a szabadkai Népkör épületére.

X. 20.

Horn Gyula magyar miniszterelnök Belgrádban jugoszláviai és szerbiai vezetőkkel tárgyalt. A Tanjug hírügynökség és a *Politika* kormánylap hangsúlyozta: „Magyarország és Jugoszlávia között nincsenek politikai viták, s hogy mindkét ország nagy jelentőséget tulajdonítana a Jugoszlávia elleni ENSZ-szankciók enyhítésének, illetve eltörlésének.”

XI. 25.

A VMDK Tanácsa közleményben állapította meg, hogy a „Szerbiai Szocialista Párttal koalícióban levő VMSZ-es polgármesterek sajnos ellenállás nélkül fogadták be a menekültek második hullámát”, a VMSZ és a magyar diplomácia támogatását kérte a folyamat megállításáért kezdeményezett politikai akciójához.

XII. 9.

A VMSZ Tanácsa az (1995. november 27-én) elhunyt Csubela Ferenc helyébe elnöknek Kasza Józsefet, az elnökség tagjává Rácz Szabó Lászlót választotta, a tanácsba pedig Miskolczi Józsefet kooptálta.

1996

I. 17.

Jugoszlávia Legfelsőbb Védelmi Tanácsa megvitatta a katonai igazságügyi szervek tájékoztatóját a katonakötelesség elkerülésének bűncselekményéről az 1991-től 1995-ig terjedő időszakban, és javasolta a szövetségi kormánynak, hogy kezdje meg amnesztiatörvény javaslatának előkészítését arra a 12 450 személyre vonatkozóan, akik ellen 1995. december 14-ig eljárást indítottak a katonakötelesség elkerülése miatt.

I. 18.

A VMSZ Tanácsa elfogadta és közzétette *A vajdasági magyarok önszerveződésének alapjairól szóló megállapodás tervezete* című dokumentumát.

I. 29.

Szabadkán találkozott a VMDK és a VMSZ néhány vezetője. A VMDK részéről Ágoston András, dr. Páll Sándor és dr. Sepsey Csaba, a VMSZ-től Kasza József, Tóth Horti Gábor, Egeresi Sándor és Józsa László volt jelen. Kasza József elutasította Ágoston András javaslatát, miszerint a VMSZ bontsa fel az SZSZP-vel alkotott koalícióját, és kössön együttműködési megállapodást a VMDK-val. Ágoston András viszont nem vállalta a VMSZ kisebbségi dokumentumára vonatkozó hivatalos tárgyalásokat, mondván, hogy az nem

autonómiamodell, csupán óhajokat tartalmaz, valamint a szerb hatalomnak kedvező „áthidaló megoldásokat”.

II. 19.

Budapesten Glatz Ferenc akadémikus elnökletével, magyarországi szakértők meg a VMDK és a VMSZ képviselőinek részvételével vitát tartottak a vajdasági magyar autonómiakonceptiókról.

VII. 5.

Budapesten a magyarországi és határon túli magyar politikai szervezetek kétnapos tanácskozásának zárónapján a közös nyilatkozatot csak a VMDK képviselője nem írta alá, mert hiányolta belőle az autonómiakövetelések támogatását.

VIII. 24.

Kasza József, a VMSZ elnöke közös választási fellépésre szólította fel a VMDK-t.

VIII. 28.

Csorba Béla a VMDK nevében a VMSZ felhívására válaszolva a választási együttműködés feltételül az autonómiakövetelés támogatását szabta.

IX. 7.

Szabadkán megtartották a VMDK közgyűlését, amely 92 százalékos szavazattöbbséggel úgy döntött, hogy a VMDK egyedül indul a szövetségi parlamenti választásokon, majd leváltotta dr. Páll Sándor alelnököt, aki a döntés után is a VMSZ-szel valló közös fellépést szorgalmazta. Helyébe dr. Sepsey Csabát választották meg.

IX. 21.

Szabadkán a VMSZ közgyűlése elfogadta *A vajdasági magyarok önszerveződésének alapjairól szóló megállapodás tervezete* című dokumentumot, amely a kisebbségi vertikális szerveződést a meglévő magyar intézmények vezetőinek tömörítésével javasolja létrehozni.

XI. 3.

Jugoszláviában lezajlott a szövetségi, tartományi és helyhatósági választások első fordulója. A két magyar pártra leadott szavazatok 63,47 százalékát (81 310) a VMSZ, 36,53 százalékát (46 807) pedig a VMDK kapta. A választási körzetek kialakítása folytán a VMSZ három képviselőt juttatott a szövetségi parlamentbe (Balla Lajos, Józsa László, Pásztor István), míg a VMDK nem szerzett mandátumot. A vajdasági képviselőházban a lehetséges 120 helyből a VMSZ 13-at, a VMDK pedig egyet szerzett meg.

XI. 20.

Szerbia több városában tömeges tüntetések kezdődtek a választási csalások miatt és amiatt, hogy a szocialista többségű választási bizottságok meg akarták semmisíteni a választási eredményeket mindazon helyeken, ahol az ellenzék győzött az önkormányzati választásokon. A több hónapos tüntetések Belgrádban tetőztek, míg végül nemzetközi nyomásra Szerbia képviselőháza 1997. február 11-én törvénnyel nyilvánította véglegesnek az 1996. november 17.-i helyhatóság választások eredményeit a szóban forgó községek esetében.

XII. 17.

Szerbia képviselőháza határozatot hozott, hogy vitát szervez „a lebonyolított választások időszerű kérdéseiről, a választási törvényhozásról, a média szerepéről és más kérdésekről, amelyekben a panel résztvevői megállapodnak”. A tévé által közvetített panelvitákat az ellenzék bojkottálta, saját döntése alapján részt vett viszont rajtuk dr. Páll Sándor, akit a szervezők a VMDK képviselőjének minősítettek.

XII. 18.

A VMDK Etikai Bizottsága kizárta a szervezetből dr. Páll Sándort, aki nem volt hajlandó átadni az illetékeseknek a VMDK szövetségi jelöltlistájának támogatására a Becsén és Törökbecsén összegyűjtött aláírásokat.

XII.21.

Becsén a VMDK alapszabályának megkerülésével dr. Páll Sándornak, a VMDK leváltott és a szervezetből kizárt alelnökének kezdeményezésére összejövetelet tartottak, amelyen leváltották a VMDK teljes vezetését, és érvénytelennek minősítették a szervezet alapszabályának a doroszlói alakuló közgyűlés után hozott minden módosítását. Elnöknek dr. Páll Sándort, alelnöknek Mirnics Károlyt és Hangya Istvánt választották meg.

A szerbiai Igazságügyminisztérium a VMDK közgyűléseként ismerte el az összejövetelet.

1997

I. 26.

Újvidéken megtartotta alakuló közgyűlését a Vajdasági Magyarok Kereszténydemokrata Mozgalma (VMKM). Elnökének Papp Ferencet választották meg.

I. 29.

Újvidéken nyolc politikai párt (VHDSZ, VMDK, VMPM, Népi Parasztpárt, Vajdasági Demokratikus Reformpárt [VDRP], Szabadkai Polgárok Szövetsége, VMSZ, Vajdasági Összszemzeti Demokratikus Front) és 13 polgári szervezet (köztük a JMMT és a Vajdasági Magyar Nyelvművelő Egyesület [VMNYE]) aláírta a Vajdaság alkotmányos helyzetének megváltoztatására irányuló kezdeményezést.

II. 11.

Szerbia képviselőháza törvénnyel nyilvánította véglegesnek az 1996. november 17.-i helyhatósági választások eredményeit Piroć, Kraljevo, Užice, Smederevska Palanka, Versec, Sokobanja, Pancsova, Jagodina, Zrenjanin, Lapovo, Sabac, Stari grad, Vračar, Savski venac, Zvezdara, Rakovica, Palilula, Čukarica és Voždovac község, valamint Kragujevac, Niš és Belgrád városa esetében.

II. 22.

Szenttamáson a VMDK vezetőinek és aktivistáinak egy csoportja megalakította a Vajdasági Magyar Demokrata Pártot (VMDP), miután 1996. december 21-én Páll Sándor, a VMDK leváltott és a szervezetből kizárt alelnöke Becsén szervezett összejöveteletén leváltatta a VMDK addigi teljes vezetését, és a szerbiai Igazságügyminisztérium a döntést szabályosnak ismerte el. A VMDP székhelyül Temerint jelölték ki, elnökévé Ágoston Andrást, alelnökévé dr. Sepsey Csabát és Csorba Bélát választották meg.

III. 2.

A VMPM első tisztújító közgyűlésén módosította memorandumát, és felhívásban kezdeményezte a vajdasági magyarság érdekvédelmét egyeztető bizottság megalakítását.

IV. 5.

Újvidéken megalakulta Vajdasági Magyar Tudományos Társaság. Elnöke dr. Ribár Béla, alelnöke Simon Vilmos és Csehák Kálmán lett.

IV. 7.

Zentán a VMSZ, a VMDK, a VDRP és a VSZDL (Vajdasági Szociáldemokrata Liga) beszélgetést szervezett a Vajdaság alkotmányos helyzetének módosítására irányuló kezdeményezésről.

IV. 10.

Hírlap címmel megjelent a VMDP közlönyének első száma.

IV. 19-20.

Lakiteleken, az MDF által szervezett tanácskozáson a jelen levő 35 párt részvételével megalakult a Közép-európai Demokrata Fórum. A kezdeményezést aláírta a VMKDM is.

IV. 28.

Szabadkán a VMSZ, a VMDK, a VMDP és a VMKDM képviselői megbeszélést tartottak a magyar sajtóház megalakításáról.

V. 5.

Kereszténydemokrata címmel megjelent a VMKDM közlönyének első száma.

V. 17.

Szabadkán értelmiségi találkozót tartottak, amelyen határozatot hoztak a Vajdasági Magyar Oktatási Tanács megalakításáról.

VI. 4.

Zentán megalakult a Kereszténydemokrata Tömörülés (KT).

VI. 16.

Újvidéken a VMKDM Családi Köre keretében megalakult a Nagycsaládosok Tagozata. Tagjai augusztusban megkezdték az élelmiszersegélyek szétosztását a szegény sorsú családoknak.

VI. 30.

Szerbia képviselőháza úgy döntött, hogy 1997. február 22.-től megszűnt Ágoston Andrásnak, a VMDK egykori elnökének a képviselői mandátuma.

VII. 1.

A VMDK küldöttsége dr. Páll Sándor vezetésével Belgrádban megbeszélést folytatott Milorad Vučelićryal, az SZSZP alelnökével.

VII. 16.

Szerbia képviselőháza hitelesítette Csőke János mandátumát, aki Ágoston András helyére került be a parlamentbe a VMDK jelöltlistájáról.

VII. 20.

A *Magyar Szó* közölte a VMSZ választási törzskarának értékelését, amely szerint a választási siker három tényezőn múlik „a vajdasági magyar szavazókon - ha minél nagyobb számban vesznek részt a szavazáson, hogy saját sorsukról is döntsenek-, a VMSZ-en - ha az erősebb nagyvonalú gesztusával engedményeket ad a VMDK-nak - és a VMDK-n - ha erejét tárgyilagosan felmérve hajlandó a tényleges, feltétel nélküli együttműködésre a VMSZ-szel.”

VII. 24.

Slobodan Milošević, a JSZK elnöke külön-külön fogadta a szövetségi parlament képviselőcsoportjainak vezetőit, köztük Józsa Lászlót, a VMSZ, a Vajdaság Koalíció és a Crna Gora-i Szociáldemokrata Párt képviselőit tömörítő frakció vezetőjét.

VII. 29.

Komlóssy József, a FUEV (Európai Népcsoportok Szövetsége) alelnöke az újvidéki Forumban Bordás Győzővel, a Forum Holding Korporáció vezérigazgatójával és Bálint Sándorral, a *Magyar Szó* fő- és felelős szerkesztőjével tárgyalt.

Zenta község képviselő-testülete leváltotta Tóth Horti Gábor elnököt, és helyébe Juhász Attilát, a végrehajtó bizottság elnökét választotta meg.

VIII. 16.

A VMDP Intézőbizottsága Temerinben megvitatta a választási előkészületeket, és meghatározta választási jelmondatát: „Perszonális autonómiát, kettős állampolgárságot!”

VIII. 17.

A képviselő-testület tanácsa Zentán elfogadta a szervezet alapszabályát.

IX. 3.

Ágoston András, a VMDP elnöke Kasza Józsefhez, a VMSZ elnökéhez intézett levelében kérte, hogy a VMSZ változtasson álláspontján, és a sziget- meg a szórványmagyarság által lakott választási körzetekben ne a vajdasági szerb pártokat, hanem az ott induló vajdasági magyar pártokat támogassa.

IX. 21.

Szerbiában köztársasági parlamenti és elnökválasztásokat tartottak. 9 VMDP hat, a VMDK öt, a VMKDM három, a VMSZ és a KT két-két, a VMPM pedig egy választási körzetben állított listát. A hat vajdasági magyar párt közül csak a VMSZ jutott mandátumhoz: két választási egységben 50 960 szavazattal négy képviselői helyet szerzett. A VMDP 16 986, a VMDK 16 812, a VMKDM 2702, a VMPM 2181, a KT 1772 szavazatot kapott.

IX. 29.

Dr. Páll Sándor, a VMDK elnöke a párt választási veresége után felkínálta lemondását, és javasolta a párt rendkívüli közgyűlésének összehívását, de a VMDK Tanácsa elvetette a javaslatot - áll a szervezet közleményében.

November

Harmadik Út címmel megjelent a VMPM közlönyének első száma, felelős szerkesztő: Perpauer Attila.

XI. 2.

Újvidéken, a Futaki úti katonatemetőben nyolcadszor helyezték el a keresztek a jeltelen katonasírokra, valamint az 1944-45. évi magyarellenes megtorlás áldozatainak emlékére. A

megemlékezés résztvevőit táviratban üdvözölte dr. Stevan Vrbaški, az ellenzéki többségű újvidéki városi képviselő-testület elnöke.

XII. 27.

A JMMT Újvidéken tanácskozást tartott a nemzetiségek jogainak gyakorlati megvalósulásáról, amelyen Korhecz Tamás és dr. Dušan Janjić tartott beszámolót.

XII. 29.

Szerbia képviselőháza alelnökei közé választotta Ispánovics Istvánt, a VMSZ képviselőjét.

Összeállította: Vékás János